

Verslag domeinvergadering Fysiek d.d. 7 december 2021

Verslag: Het Notuleercentrum

Domeinvoorzitter:	dhr. Betsch
College:	portefeuillehouders Aarts (agendapunt 1 t/m 6) en Krabbendam (agendapunt 1 t/m 10)
Domeingriffier	dhr. Cornelissen
Ambtelijke ondersteuning:	agendapunt 7: dhr. Borger
	agendapunt 9: dhr. Wijnands
Aanwezige fracties:	CDA, SPM, GroenLinks, D66, PvdA, VVD, SP, Partij Veilig Maastricht, PVV, SAB, 50PLUS en Groep Gunther
Niet aanwezige fracties:	Groep Alexander Lurvink, Groep Maassen, Lijst Imgriet Habets, Liberale Partij Maastricht
Aanwezige domeinleden:	dhr. Brüll, dhr. Jansen, dhr. Quaaden (CDA), mw. Makatita, dhr. Mermi (SPM), dhr. Van der Gugten, mw. Hermens, dhr. Schouten (GroenLinks), dhr. Van Ballegooie, dhr. Barendse (D66), dhr. Borgignons (PvdA), dhr. Van Heertum, dhr. Verkoijen (VVD), mw. Schut (SP), dhr. Garnier, dhr. Smeets (Partij Veilig Maastricht), dhr. Geurts (PVV), dhr. Martin (SAB), dhr. Bronckers (50PLUS), dhr. Gunther (Groep Gunther)

1. Opening

De voorzitter heet de aanwezigen welkom bij de domeinvergadering Fysiek. De vergadering kan starten, want er is quorum.

D66 (Van Ballegooie) benoemt dat de stadsronde en de besluitvorming daarover op dezelfde avond geagendeerd staan, wat het lastig maakt om de inspraak binnen de fractie te bespreken en mee te nemen.

De voorzitter antwoordt dat dit bekend is en meegenomen zal worden door de agendacommissie in de evaluatie van het vergadersysteem. Eerdere domeinvergaderingen hebben aangetoond dat het wel mogelijk is, daarom is het voorstel om de vergadering te vervolgen zoals geagendeerd. De voorzitter stelt de agenda van vandaag, het verslag en de besluitenlijst van de vergadering van 23 november 2021 vast. De opmerking van de heer Barendse over het digitaal vergaderen zal in de volgende agendacommissie besproken worden. Voor alle deelnemers en de volgers via de livestream gelden de volgende huishoudelijke mededelingen. Voor de domeinleden ligt bij de ingang een presentielijst met het verzoek die te tekenen. Bij elk agendapunt wordt gewerkt met één woordvoerder per fractie. Ten behoeve van de livestream en het verslag is het wenselijk dat een ieder zijn of haar naam en fractie benoemt. Het doel van de behandeling staat genoteerd bij alle agendapunten: mondeling, ter informatie, ter bespreking of voorbereiden besluitvorming. De spreektijden zijn maximaal vier minuten per agendapunt. De voorzitter zal bij elk agendapunt toezeggingen en adviezen herhalen. De stadsronde verloopt digitaal.

2. Stadsronde: Transitievisie warmte 1.0 (Ter informatie)

De voorzitter stelt de stadsronde Transitievisie warmte 1.0 en het gesprek daarover tussen raadsleden en burgers aan de orde. Voor deze ronde zijn twee schriftelijke bijdragen ingediend die reeds zijn opgenomen in het raadsinformatiesysteem. Gelet op de coronamaatregelen zijn de insprekers niet fysiek aanwezig, maar zullen zij de raad digitaal toespreken via het grote scherm dat boven de voorzitter hangt. De situatie is niet ideaal, waarvoor begrip wordt gevraagd. De techniek streeft naar een zo soepel mogelijk verloop en het in beeld brengen van de insprekers. Op deze manier kan de anderhalve meter gewaarborgd worden. De insprekers krijgen gelegenheid om hun bijdrage mondeling in te brengen. Na de laatste spreker zal er even geschakeld worden en per inspreker gelegenheid tot het stellen van vragen zijn. De woordvoerders doen dit vanaf hun zitplaats nadat de voorzitter diegene het woord heeft gegeven. De voorzitter roept op om de vragen zo duidelijk mogelijk te formuleren, zodat er zo weinig mogelijk vervolgvragen zullen komen en de techniek minder hoeft te schakelen. De insprekers krijgen gelegenheid om hun bijdrage drie minuten toe te lichten, nadat zij hebben aangegeven hoe zij heten en namens wie zij spreken. Als het naar aanleiding van een bijdrage van een inspreker of raadslid gewenst is iets te zeggen, kan daarvoor het digitale 'handje' opgestoken worden. De

voorzitter houdt dit in de gaten. De heer Willems van FNV Lokaal heeft zich zojuist afgemeld wegens ziekte. Zijn bijdrage is bij de stukken gevoegd, evenals die van Milieudefensie Maastricht. De voorzitter geeft het woord aan de eerste inspreker, de heer Venselaar.

De heer Venselaar, aanwezig namens Enexis Netbeheer, werkt op de afdeling Energiesysteem en -transitie. Enexis Netbeheer werkt samen met beleidsambtenaren van Gemeente Maastricht aan de planvorming voor het toekomstige energiesysteem in de stad. Dit onderwerp wordt vanuit meerdere invalshoeken benaderd. Vandaag staat warmte centraal, maar andere thema's zijn mobiliteit en opwekking. De samenwerking verloopt goed en het resultaat daarvan is zichtbaar in de Transitievisie warmte 1.0. Er zijn drie aandachtspunten voor het vervolg. Het is belangrijk om goed te blijven samenwerken met de netbeheerder in de verdere planvorming en in de uitvoering, met aandacht voor de verschillende procedures en vergunningverlening. Soms wordt twee derde van de uitvoeringstijd van projecten hierdoor in beslag genomen. Een tweede aandachtspunt is de collectiviteit van het voorziene warmtenet. Het is de vraag of iedereen in een bepaald gebied mee zal doen. Als Enexis Netbeheer het gasnetwerk in stand moet houden voor een kleine groep mensen, zijn hier hoge (maatschappelijke) kosten aan verbonden. Het derde aandachtspunt zijn de wijkuitvoeringsplannen die worden genoemd in de Transitievisie warmte 1.0. De uitvoeringsplannen worden gericht opgesteld voor specifieke wijken met daarin oog voor andere onderwerpen, zoals opwek, mobiliteit en de bijbehorende laadinfrastructuur. Als de voorstellen concreet gemaakt worden, kunnen die meegenomen in het ontwerpen van de elektriciteitsnetten. Het zou niet wenselijk zijn om meerdere keren de kabels te moeten vervangen als gevolg van gewijzigde inzichten.

De heer Oosterbaan, aanwezig namens Ennatuurlijk B.V., ziet Maastricht als een belangrijke ontwikkelstad in relatie tot warmte. Hij sluit zich aan bij de woorden van de heer Venselaar over de prettige samenwerking met de gemeente. Veel stakeholders zijn betrokken bij de ontwikkeling van de visie. Recent is de subsidie Programma Aardgasvrije Wijken aangevraagd voor de wijk Nazareth. Vragen over de bestaande en toekomstige netten mogen aan hem gesteld worden.

De heer Rutten, aanwezig namens Milieudefensie Maastricht, geeft aan dat dit een nieuw onderwerp is voor hem. De uitgebreidere schriftelijke bijdrage inclusief links naar bronnen is een coproductie van Milieudefensie Maastricht en Milieudefensie landelijk. Hij staat open voor de vragen van raadsleden en burgerleden. In Nederland leven er volgens TNO een half miljoen huishoudens in energiearmoede. Zonder verduurzamingsmaatregelen, met het huidige beleid voor de warmtetransitie en met de prognose voor de energieprijzen, zal dit aantal stijgen. Dit vormt een bedreiging voor het slagen van de energietransitie en in het bijzonder de warmtetransitie. Het is belangrijk dat voldoende middelen worden vrijgemaakt voor het subsidiëren en ontzorgen van burgers. Milieudefensie heeft enkele op- en aanmerkingen naar aanleiding van de Transitievisie warmte 1.0 van Gemeente Maastricht. Het is van belang om ten minste te voldoen aan de doelstellingen voor 2030. Het is aan de gemeente om wijkgericht bewoners zo vroeg mogelijk te betrekken bij het verduurzamen van de woningen. De vraag komt op waarom zo weinig mensen uit buurten, van belangenorganisaties en namens bedrijven zich gemeld hebben voor deze stadsronde. 40% van de woningen wordt verhuurd door woningcorporaties, daarom dienen die ook aangehaakt te worden bij de plannen die voortkomen uit de Transitievisie warmte 1.0. De gemeente dient oog te hebben voor energiearmoede, iets wat voorkomt bij zowel woningeigenaren als huurders. Als de groep in kaart gebracht wordt, kan de gemeente deze mensen tegemoet komen met structurele en tijdelijke maatregelen of het voeren van inkomenspolitiek. Woningen met energielabel D of lager dienen als eerste te worden geïsoleerd in lijn met de motie van de ChristenUnie in de Tweede Kamer. Veel gemeenten werven vrijwilligers die tegen een geringe vergoeding worden opgeleid als energiecoach. De heer Rutten vraagt of Gemeente Maastricht hier ook op inzet. De beschikbare financiële middelen voor woningeigenaren om hun woning te verduurzamen zijn momenteel onvoldoende. De gemeente dient hierover gesprekken te voeren met de provincie en het Rijk en te pleiten voor een warmtefonds. Diverse gemeenten, waaronder Delft, hebben onafhankelijk ingerichte regionale energieloketten opgezet. Daar wordt minimaal € 25.000 en maximaal € 74.000 uitgekeerd aan inwoners. Gemeente Maastricht heeft op dit moment geen regionaal energieloket, wat enkele jaren geleden wel het geval was. De vraag is of de gemeente hier opnieuw in gaat investeren. De gemeente dient het gebruik van hout- en pelletkachels, open haarden en eco-designkachel te ontmoedigen. Deze kachels worden gebruikt als alternatief voor aardgas vanwege de gezelligheid en om financiële redenen. Cijfers laten zien dat houtstook na verkeer de belangrijkste ultrafijnstofbron is. Het gebruik van restwarmte uit verkeerstunnels is een mogelijkheid om warmte nuttig toe te passen. Maastricht heeft meerdere tunnelbuizen en de hoeveelheid verkeer zal toenemen, waardoor woningen en gebouwen in de nabije omgeving van warmte kunnen worden voorzien zoals het onderzoek bij de Ketheltunnel heeft aangetoond.

De voorzitter inventariseert en noteert welke vragen er zijn voor welke inspreker.

GroenLinks (Van der Gugten) merkt op dat de insprekers moeilijk te verstaan zijn in de raadszaal. Het is bekend dat Enexis Netbeheer plannen heeft om te stoppen met het Enexis-huis als schoolvoorbeeld van duurzaam wonen. GroenLinks vraagt of hiermee niet een tegenstrijdig signaal afgegeven wordt.

De heer Venselaar antwoordt dat het onderdeel is van een nieuwe aanpak waarin Enexis Netbeheer zich volledig zal richten op het energiesysteem zelf. Dit brengt veel werk met zich mee. De Raad van Bestuur heeft besloten dat het uitbreiden en optimaliseren van de energienetten de volledige aandacht krijgt. Dit impliceert dat er niet verder ingezet wordt op huizen. Er worden gesprekken gevoerd tussen Enexis Netbeheer en de gemeente om een andere invulling aan het huis te geven.

GroenLinks (Van der Gugten) vraagt of de heer Venselaar deze alternatieve invulling kan concretiseren.

De heer Venselaar antwoordt dat in de Transitievisie warmte 1.0 het voorstel staat dat Gemeente Maastricht voornemens is om eenzelfde soort huis als het Enexis-huis te initiëren.

GroenLinks (Van der Gugten) geeft aan dat de wijk Céramique een warmtedistributiesysteem heeft, maar dat er onduidelijkheid is over de bron daarvan. GroenLinks vraagt of het klopt dat dit een gasgestookte installatie is en wat de perspectieven zijn. De aanname dat industriële bronnen zonder onderhandelingen meewerken aan de uitbreiding van het warmtenet wordt gedaan en GroenLinks zou ook graag horen of dit idee klopt.

De heer Oosterbaan antwoordt dat Céramique een distributienet heeft waarin warmtekrachtkoppeling wordt toegepast. Dat zijn centrales waar zowel elektriciteit als warmte gemaakt wordt met gas als bron. De installaties zijn efficiënt en daarom in het verleden grootschalig ingezet. De warmte is een bijproduct van de elektriciteitsproductie. Deze verantwoordelijkheid ligt niet bij de wethouder, maar bij het warmtebedrijf. Het Akkoord van Parijs heeft een CO₂-besparing van 49% of 55% in 2030 en 100% in 2050 als doel gesteld. De warmtebranche heeft aangegeven dat deze ambitie te laag is en belooft te streven naar 70% CO₂-besparing in 2030 en 100% in 2040. Met grote waarschijnlijkheid zal deze belofte overgenomen worden in de nieuwe Warmtewet waarin voor duurzaamheid een wettelijk vastgesteld kader wordt opgesteld. Warmtebedrijven zijn verplicht om openheid te geven over de bronnen en de opwek die zij hebben. De aanwezigen worden uitgenodigd om te kijken op www.ennatuurlijk.nl, waar zogenoemde warmte-etiketten staan. Daar staat informatie over de opwek, de afzet en hoeveel warmteverlies er is in Maastricht en op andere plaatsen. Belangrijke aspecten in relatie tot de warmtelevering dient te branche openbaar te maken. De vragen of marktpartijen meewerken aan de initiatieven en of het lastig is om tot een akkoord te komen, worden beide bevestigend beantwoord. Maastricht is een uniek gebied met relatief veel oude bouw en industriële kleine clusters. Bij Sappi Maastricht B.V. vindt op dit moment al uitkoppeling plaats. Er wordt onderzoek gedaan naar O-I Manufacturing Netherlands B.V., Mosa Design Studio Maastricht en op het Chemelotterrein. Het zijn gecompliceerde gesprekken. Bij het rechtstreeks halen van warmte uit de industriële processen dient geborgd te worden dat de warmtelevering slechts een bijproduct is voor de restwarmteproducenten. Het doordraaien van de primaire activiteiten staat te allen tijde op nummer één. Als warmte uitgekoppeld en geleverd kan worden, resulteert dat een-op-een in CO₂-besparing in het achterland. Helaas wordt dit nog niet meegenomen in de CO₂-heffingen voor bedrijven. In de consultatie Wet collectieve warmtevoorziening kan dit opgenomen worden. Hiermee wordt de toegevoegde waarde die restwarmte kan hebben in de energietransitie concreet gemaakt. Ennatuurlijk B.V. is van mening dat industriële restwarmte veel toegevoegde waarde kan hebben met unieke kansen op het moment dat de bron in de buurt ligt. De alternatieven rondom zon- en windenergie zijn ook ingewikkeld; zo mogelijk nog ingewikkelder. De beperkte ruimte in Zuid-Limburg maakt het essentieel om de restwarmte die er is te benutten. In Maastricht kan een mooie koppeling gemaakt worden tussen een temperatuurregime dat beschikbaar is vanuit de industrie, omdat de vele oude gebouwen in Maastricht veel energie zullen vragen.

GroenLinks (Van der Gugten) vraagt hoe Ennatuurlijk B.V. de warmte op een financieel en technisch rendabele manier in kan zetten. Eerdere vergelijkbare initiatieven zijn gestrand, omdat de afstand tussen bron en toepassing te groot was.

De heer Oosterbaan antwoordt dat het technische en financiële aspect twee belangrijke onderdelen zijn. Technisch is het mogelijk. Recent is een besluit genomen over WarmtelinQ, een pijp over langere afstand in Zuid-Holland die een interessant perspectief biedt op het financiële plaatje. Het ministerie heeft € 350 miljoen subsidie toegekend voor het aanleggen van de pijp door de Gasunie. De Transitievisie warmte 1.0 laat zien dat een midden- tot hogetemperatuurwarmtenet in de stad vaak de laagste maatschappelijke kosten met zich meebrengt. Dit betekent niet dat het goedkoop is, maar wel dat het de beste oplossing kan zijn. Wellicht is het nodig om subsidie te ontvangen voor het realiseren hiervan. Het is voor te stellen dat de warmte die op het terrein van Chemelot beschikbaar is, perspectief biedt voor het Maastricht van de toekomst.

SP (Schut) vraagt of Ennatuurlijk B.V. een toelichting kan geven over de aanpak in de wijk Nazareth.

De heer Oosterbaan antwoordt dat het een coproductie van betrokken partijen betreft. Er wordt gewerkt aan een aanvullend plan waarin de gemeente, de woningcorporatie en het warmtebedrijf gezamenlijk optrekken in de communicatie naar de wijk. De transitie is een leerproces. Bestaande bouw in combinatie met particulier corporatiebezit brengt uitdagingen met zich mee. Ennatuurlijk B.V. is betrokken bij een aantal wijken in andere steden die deelnamen aan het Programma Aardgasvrije Wijken en subsidie gekregen hebben. Er was ruimte

voor groei in de communicatie om het draagvlak te vergroten. Vaak zijn meerdere thema's met elkaar verbonden, waardoor het de voorkeur geniet om in te zetten op een integrale wijkaanpak met scholing en sociale cohesie daarin meegenomen. In Nazareth zal dit gedaan worden met extra aandacht voor de timing van de communicatie, ook een leerpunt. In Sittard was de eerste bijeenkomst in december 2018 en tot op heden is daar geen definitieve investeringsbeslissing genomen. Het is niet wenselijk om een dergelijke lange spanningsboog te vragen van een wijk, daarom zal bewust geïnformeerd worden op het moment dat er ook concrete inhoud te delen is, zoals de kosten. Om hier uitspraken over te doen, is het nodig om het totale plaatje inclusief het subsidielandschap te kennen. Het is van belang dat er een plan klaarligt, zodat draagvlak gecreëerd en informatie gedeeld kan worden met de bewoners zodra de propositie klaarligt.

PvdA (Borgignons) vraagt wat de alternatieven zijn als de industrie geen restwarmte kan leveren aan het warmtenet.

De heer Oosterbaan antwoordt dat het tegelijkertijd een voordeel en een nadeel is dat Ennatuurlijk B.V. relatief veel kleinere netten heeft. Dit betekent dat er continu gewerkt wordt aan het vinden van diverse oplossingen voor verschillende uitdagingen. Ennatuurlijk B.V. werkt aan aquathermieprojecten die nog niet makkelijk realiseerbaar zijn, maar wellicht veranderen er zaken in de toekomst. Voor de industriële bedrijven is het leveren van restwarmte een bijdrage aan de omgeving en een bron van werkgelegenheid. Kortom, een bron van toegevoegde waarde. Chemelot staat voor een verduurzamingsopgave van bijna 100% in 2050. Het blijven gebruiken van de eindproducten geeft vertrouwen en biedt perspectief om vooruit te kijken. Het is bekend dat Sappi Maastricht B.V. een tijd in lastiger vaarwater heeft gezeten, maar nu groei meemaakt en investeert in een e-boiler. Dergelijke industriële partijen doen zulke investeringen niet als de verwachting is dat zij op korte termijn weggaan. De leveringszekerheid van de industriële clusters is een belangrijk aspect. Anderzijds is het voor Ennatuurlijk B.V. continu nodig om nieuwe bronnen te blijven ontwikkelen, om de aanvoer van warmte en energie te kunnen garanderen.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) vraagt wat de prijsverwachting voor de consument is, omdat geluiden zijn vernomen dat mensen voor stadswarmte meer betalen dan zij gedaan zouden hebben voor andere warmtebronnen.

De heer Oosterbaan antwoordt dat het lastig is om individuele situaties te vergelijken. De markt is gereguleerd door de Autoriteit Consument & Markt die jaarlijks de tarieven vaststelt. De acceptatie van dit construct is niet enorm, iets wat Ennatuurlijk B.V. herkent. Vanuit Den Haag wordt getracht gasgebruik te ontmoedigen door de energiebelasting op gas te verhogen. Dit onderdeel is ook in de prijs van warmtenetten opgenomen. Er ontstaat een bandbreedte tussen wat Ennatuurlijk B.V. aan de klanten rekent en wat de Autoriteit Consument & Markt als maximumprijs noemt. Deze bandbreedte groeit. De warmtebranch wil zich distantiëren van het alternatief gas. Het is lastig om de prijzen in de toekomst in te schatten. In retrospectief wekt de term woonlastenneutraliteit een schijn van een basisniveau, terwijl de energielasten in de afgelopen tien jaar niet neutraal zijn geweest. Ennatuurlijk B.V. heeft een passende prijs voor alle partijen en kan steeds specifiekere onderscheid maken tussen particuliere eigenaren en huurders, omdat de situaties vaak verschillen.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) vraagt of de heer Oosterbaan voorbeelden kan noemen van het aansluiten van wijken met relatief veel lagere inkomens. Dit in het licht van betaalbaarheid en de praktijkervaring daarmee.

De heer Oosterbaan antwoordt dat één van de uitdagingen van de energietransitie is dat wijken die zich specifiek kenmerken als warmtenetwijken vaak een hoog percentage corporatiebezit, relatief oude bouw, slechtere energielabels en soms ook lage inkomensniveaus hebben. Ennatuurlijk B.V. werkt dagelijks aan dit soort uitdagingen, bijvoorbeeld in wijken in Tilburg, Eindhoven, Brede, Enschede en Leeuwarden. Door het hele land werkt Ennatuurlijk B.V. aan projecten in wijken met kenmerken zoals zojuist genoemd. Stichting Dubbel Duurzaam uit Sittard zet energiecoaches in die mensen een-op-een begeleiden om uit te leggen wat er gebeurt, welke oplossingen er zijn en welke impact dit zal hebben op de kosten. Het is van belang om dit perspectief goed te schetsen. Mensen hebben soms ondersteuning nodig bij het aanvragen van de beschikbare subsidies. Energiearmoede verdient specifieke aandacht.

SP (Schut) vraagt of het klopt dat de warmtenetprijs gekoppeld is aan de gasprijs en daarom ook meestijgt.

De heer Oosterbaan antwoordt dat er een koppeling ligt, maar dat het iets genuanceerder ligt, dat er een koppeling tussen de gasprijs en de warmteprijs is. Ennatuurlijk B.V. kijkt hier bewust vanaf, omdat dat niet de juiste referentie is. Partijen worden uitgenodigd om in gesprek te gaan over een beter passende referentie. Dit is een belangrijk onderdeel van de Warmtewet 2.0 en valt buiten de invloedssfeer van Ennatuurlijk B.V. Het bedrijf zet zich in om zoveel mogelijk ruimte te zoeken en heeft van alle aanbieders de grootste afwijking ten opzichte van de prijs van de Autoriteit Consument & Markt.

GroenLinks (Van der Gugten) benoemt de traditionele industrieën die de bron voor de warmtenetten vormen. Op de langere termijn is het streven om ook deze energie te verduurzamen, waardoor mogelijk minder restwarmte geproduceerd wordt. Deze ontwikkelingen lijken tegenstrijdig en kunnen op de lange termijn zorgen

voor het wegvallen van warmteleveranciers in volume en aantallen. GroenLinks vraagt hoe Ennatuurlijk B.V. hierop anticipeert.

De heer Oosterbaan antwoordt dat PGGM grootaandeelhouder van Ennatuurlijk B.V. is. Op deze manier investeert het pensioenfonds in de verduurzaming van Nederland. Zij vragen dat Ennatuurlijk B.V. dit op een verstandige manier en met een acceptabel risicoprofiel doet. Op het moment dat netten aangelegd worden, is de eis dat daar voor minimaal de looptijd van dertig tot vijftig jaar een bron aan gekoppeld wordt. Industriële clusters bestaan al tientallen jaren, maar de toekomst is moeilijk voorspelbaar. Ennatuurlijk B.V. kijkt daarom naar het eindproduct van de restwarme en hoe het productieproces verloopt. De productie van glas stijgt bijvoorbeeld als gevolg van de verduurzamingstrend en de ovens worden 400 C°, terwijl Ennatuurlijk B.V. maximaal 90 C° nodig heeft. Daarnaast zullen de stromen die de industrie ingaan verduurzaamd worden. De verwachting is dat Zuid-Limburg c.q. Chemelot een prominente plaats in zal nemen in een te ontwikkelen waterstofnet door Nederland. Op het moment dat aardgas vervangen wordt door waterstof, kunnen de productie en vrijkomende restwarmte benut worden. Dit staat los van de potentie van geothermie, aquathermie en andere technieken die ontwikkeld worden. Ennatuurlijk B.V. zal kiezen voor de bron met de hoogste leveringszekerheid.

De voorzitter bedankt de insprekers voor hun bijdrage. De voorbereiding op de besluitvorming staat gepland bij agendapunt 7.

3. Mededelingen incl. status openstaande toezeggingen (Mondeling)

De voorzitter geeft aan dat de lijst met toezeggingen deel uitmaakt van de stukken. Er zijn geen mededelingen met betrekking tot deze lijst.

4. Rondvraag aan college (Mondeling)

De voorzitter stelt de rondvraag aan het college aan de orde. De domeinleden krijgen gelegenheid om de collegeleden korte vragen te stellen over actuele onderwerpen die niet op de agenda staan. Uitgebreide politieke vragen dienen via de procedure voor schriftelijke vragen te verlopen. Vooraf is een vraag over het onderhoud aan wegen ingediend door D66.

D66 (Barendse) geeft aan dat enige jaren geleden is gesproken over het wegwerken van achterstallig onderhoud aan wegen. Tijdig bijhouden is goedkoper dan niets doen en later met meer werk geconfronteerd worden. Op diverse wegen zijn gaten en scheuren in het wegdek geconstateerd. Als het gaat vriezen, zal de schade groter worden. D66 vraagt of de wethouder de mening deelt dat het van belang is om klein onderhoud op een goede manier te doen om te voorkomen dat er over een aantal jaar groot onderhoud gepleegd moet worden. Het verzoek is om in het antwoord een motivering en een tijdsaanduiding te geven.

Wethouder Aarts antwoordt dat het beleid niet is gewijzigd. Klein onderhoud wordt voortdurend toegepast op aangeven van inspectierondes of burgers. Het herstel heeft met name de vorm van 'postzegelwerk' om vakken te repareren en scheuren tegen te gaan. De wethouder roept op om geconstateerde gaten en scheuren te melden als het niet reeds in de routing is opgenomen. Het is van belang om kapitaalvernietiging te voorkomen en tijdig onderhoud te plegen, zeker in de winterperiode.

D66 (Barendse) bedankt de wethouder en zal de geconstateerde zaken melden aan de gemeente.

5. Jaarplanning (Ter informatie)

De voorzitter belicht dat de aanwezigen kennis hebben kunnen nemen van de planning voor januari en februari en van de jaarplanning voor 2022. Dit geeft inzicht in de onderwerpen die de komende domeinvergaderingen op de agenda staan. De voorzitter bedankt het college voor de aanlevering van de planning.

SP (Schut) merkt op de stadsronde op 1 februari over de milieuzone vergezeld gaat van een vraagteken en vraagt wanneer het duidelijk zal zijn of de ronde doorgang kan vinden. Op de agenda staan voor de stad en de inwoners belangrijke onderwerpen. SP vraagt in hoeverre gecommuniceerd zal worden dat deze onderwerpen besproken zullen worden door de raad.

De voorzitter antwoordt dat dit aan de agendacommissie is. Het is bekend dat een aantal domeinleden bedenkingen heeft over de volle agenda. De agendacommissie zal hier aandacht aan besteden tijdens de evaluatie.

6. Wijziging Afvalstoffenverordening Maastricht 2021 (Vorbereiden besluitvorming)

De voorzitter stelt de wijzigingen van de Afvalstoffenverordening 2021 aan de orde. Het raadsvoorstel wordt ter voorbereiding op de besluitvorming in de raadsvergadering van 22 december 2021 besproken. De besluitvorming zal digitaal plaatsvinden. De dag daaraan voorafgaand zullen in een fysieke raadsbijeenkomst de ter bespreking geagendeerde stukken behandeld worden. Op 28 september 2021 heeft de raad ingestemd met het geamendeerde raadsvoorstel Afvalstoffenverordening. Het gaat om een technische wijziging naar aanleiding van eerdere besluitvorming.

Partij Veilig Maastricht (Smeets) vraagt aandacht voor de inhoud van de restafvalzakken, dumpingen die plaatsvinden en onduidelijkheid over het beleid.

SP (Schut) vraagt welke inzamel frequenties er zijn en waar dit in de verordening terug te lezen valt.

CDA (Jansen) vraagt, los van het feit dat het besluit al gepubliceerd is, wat de resultaten van de evaluatie zijn. Mogelijk zijn hieruit straten of gebieden naar voren gekomen waar problemen te verwachten zijn. De ervaring leert dat er bewoners zijn die zich niets aantrekken van de planning voor het ophalen van restafval en de zakken op straat dumpen zodra die gevuld zijn. De motie die door Groep Alexander Lurvink is ingebracht, wordt niet gesteund door CDA, omdat afval bestemd voor de restzak niet stinkt.

Partij Veilig Maastricht (Smeets) vraagt of het klopt dat de verordening reeds gepubliceerd is.

Wethouder Aarts is niet bekend met een publicatie op de website. Hij belicht de voorliggende Afvalverordening, omdat daarover wat onduidelijkheid bestaat. Enige tijd geleden is de verordening behandeld in de raad en een amendement van SP daarover aangenomen. Dit had betrekking op het door de raad bepalen van de ophaalfrequentie van het afval, waar deze verantwoordelijkheid in het verleden bij het college lag.

SP (Schut) corrigeert dat de ophaalfrequentie in de oude verordening onder verantwoordelijkheid van de raad viel. In het voorstel werd deze bevoegdheid bij het college gelegd. Met het amendement vond de raad in meerderheid dat deze bevoegdheid bij de raad zou moeten blijven liggen.

Wethouder Aarts herinnert zich stromen waarin het college dit wel bepaalde in het verleden, wat nagekeken kan worden. In artikel 7 is opgenomen dat de raad regels stelt over de bestanddelen van huishoudelijke afvalstoffen die afzonderlijk door de inzameldienst opgehaald worden, alsmede over de frequentie van de inzameling van elk van deze bestanddelen. De wijziging die voorgesteld wordt, is het opnemen van een lijst hierbij.

De voorzitter vult aan dat dit te vinden is in het raadsinformatiesysteem bij bijlage 1.

Wethouder Aarts merkt op dat er dan geen sprake is van een publicatie. Er is aangegeven dat deze lijst opgenomen zal worden als onderdeel van de Afvalstoffenverordening en de taak zo verschuift van college naar raad. Dit betreft dus enkel de uitvoering van een reeds aangenomen amendement. De ophaalfrequentie blijft vooralsnog ongewijzigd, zoals de raad heeft besloten: eens per twee weken voor de restafvalzakken in de hele stad.

Partij Veilig Maastricht (Smeets) vraagt of de wethouder concreet in kan gaan op de bijdrage van het CDA. Het is immers van belang of er al besluiten genomen zijn.

Wethouder Aarts antwoordt dat er geen besluit is genomen anders dan dat het collegebesluit om de verordening te wijzigen zoals voorgesteld door de raad aan de raad wordt voorgelegd. Een publicatie op de website is hem niet bekend. Mogelijk gaat het hem om een interne publicatie in relatie tot de behandeling van vanavond.

SP (Schut) wil toch van de wethouder horen of het nieuwe stuk al op de website staat.

Wethouder Aarts antwoordt dat het CDA wellicht toe kan lichten wat er geconstateerd is. Op 21 januari 2019 is besloten de restafval ophaalfrequentie te wijzigen naar stadsbreed eens per twee weken. Vandaag ligt enkel een technische wijziging in de verordening voor, namelijk dat in de bijlage waar verwezen wordt naar wat reeds besloten is.

CDA (Jansen) heeft donderdagavond geconstateerd dat op de website van Gemeente Maastricht de mededeling verscheen dat in het vervolg het restafval om de veertien dagen wordt opgehaald. Daarop is aan de fractievoorzitter gevraagd of hij bekend was hiermee en of het besluit van vanavond nog wel nodig was.

Wethouder Aarts antwoordt dat het besluit om eens per twee weken in te zamelen uit 2019 dateert. Vandaag gaat het over de doorvertaling van een aangenomen amendement in het bestaande beleid. Het is niet bekend naar welke evaluatie gevraagd wordt. Jaren geleden zijn afvalproeven uitgevoerd om te kijken of het restafval

beter gescheiden zou kunnen worden. Daaruit bleek wat nu uitgevoerd wordt, namelijk dat in veel gevallen gft-afval in de rode zak zat. Het minder frequent c.q. tweewekelijks ophalen van de rode zakken resulteert in het beter scheiden van gft-afval, dat wekelijks wordt opgehaald. Voor luiers en incontinentiemateriaal van hoogbouwbewoners die niet in de gelegenheid zijn om dit afval naar het scheidingsstation te brengen, worden geurloze containers beschikbaar gemaakt. De communicatie over deze maatregelen zal zo spoedig mogelijk opgestart worden, omdat de maatregelen beoogd worden per 1 januari in te gaan.

Partij Veilig Maastricht (Smeets) vraagt of stomamateriaal in de rode zak opgehaald zal worden en, zo ja, hoe dit samengaat met de bewering dat de rode zak geen geuroverlast geeft. Het is niet wenselijk voor de betrokkenen om dit type materiaal twee weken lang in zakken in huis op te slaan.

Wethouder Aarts antwoordt dat mensen die niet in de gelegenheid zijn om hun afval weg te brengen een reukloze container aangeboden krijgen voor de opslag. Het is wenselijk om zo snel mogelijk de communicatie op te starten en 14 december een signaal af te geven dat hier volop op ingezet kan worden. De wethouder is benaderd over de motie van Groep Alexander Lurvink, namelijk of er geen uitstel van het invoeren van het tweewekelijks ophalen van de rode zakken bij hoogbouwbebouwing gewenst is. De reden hiervoor is dat mensen als gevolg van de coronasituatie meer afval hebben. Weliswaar is bij de milieuparken een tijd lang meer afval aangeleverd, maar dit effect is niet zichtbaar in relatie tot de rode zak. Het volume van de rode zakken is van 88 kilogram per inwoner in 2018 gedaald naar een constante 85,4 kilogram in 2021. Dit geeft geen reden voor het uitvoeren van de genoemde motie. Het voorgestelde beleid is op basis van eerdere raadsbesluiten, derhalve is het niet wenselijk om dit uit te stellen. Bovendien zorgt dit voor onduidelijkheid voor de burgers en is het contrair aan de doelstelling in 2030 afvalloos te zijn.

Partij Veilig Maastricht (Smeets) overweegt met een motie te komen.

De voorzitter geeft aan dat de domeinvergadering de raad adviseert om het raadsvoorstel ter besluitvorming te behandelen in de raadsvergadering van 22 december 2021. Het is geen hamerstuk.

7. Transitievisie warmte 1.0 (Vorbereiden besluitvorming)

De voorzitter stelt de Transitievisie warmte 1.0 aan de orde. De stadsronde is zojuist geweest; nu staat de behandeling van het raadsvoorstel in de domeinvergadering op de agenda in voorbereiding op de besluitvorming daarover in de raadsvergadering van 22 december 2021. In dit kader adviseert het domein de raad. Het is van belang dat de visie voor het jaareinde bij het Rijk wordt aangeleverd. De woordvoerders krijgen gelegenheid om hun inhoudelijke bijdrage te leveren.

SP (Schut) geeft aan dat de Transitievisie warmte een belangrijk stuk is, omdat het gaat over gezond ademen en leven in 2050 en verder. Er zijn nog wat problemen rondom de mogelijkheden tot uitvoering. De keuze van het college om aan de slag te gaan in Nazareth wordt gezien als positief voor de mensen die daar wonen. Het betrekken van de inwoners bij de warmtetransitie is zojuist besproken bij de stadsronde. SP vraagt in hoeverre de wethouder de door de heer Oosterbaan geschetste aanpak over zal nemen en in gesprek zal gaan met de bewoners over de plannen. Ook vraagt SP toelichting op de keuze om in het centrum aan de slag te gaan. Er wordt een krediet van € 600.000 gevraagd, maar daarmee is nog geen feitelijke warmtetransitie in een concrete wijk gerealiseerd. De Transitievisie warmte 1.0 is daarmee spreekwoordelijk een papieren tijger. De actie volgt nog. SP vraagt hoe de wethouder de transitie aan zal pakken en in samenwerking met partijen het Rijk zal bewegen middelen ter beschikking te stellen om de transitie uit te kunnen voeren. Het college zet in op de isolatie van woningen en het volledig elektrisch verwarmen van nieuwbouwwoningen. Er is nog onzekerheid over het gebruik van restwarmte op korte termijn, ook vanwege de benodigde middelen vanuit het Rijk. Woningisolatie zal in samenspraak met corporaties plaatsvinden. SP vraagt hoe de gemeente verhuurders van private woningen bereikt om hen te bewegen de woningen te isoleren. Daarnaast speelt de vraag wat de gemeente kan doen om mensen met hoge energierekeningen te helpen. Voor veel mensen stijgt deze energierekening. Tijdens de bespreking van de begroting is verwezen naar deze vergadering om dit onderwerp te bespreken. SP vraagt hoe integraal de wijkaanpak voor Nazareth zal zijn.

PVV (Geurts) spitst zich toe op één aspect. Vorig jaar is een aanbesteding gedaan voor € 500.000, die komend jaar zal stijgen naar € 610.000, medio 2025 naar verwachting naar € 2,6 miljoen en medio 2030 naar verwachting naar € 3,6 miljoen. Dit roept de vragen op over de trend omlaag in het besteedbaar inkomen van mensen in relatie tot de stijgende energiekosten. De stijging maakt energie of andere rekeningen bijna onbetaalbaar. Isolatie is een wenselijk stap, maar dat zou de mensen niet moeten raken in hun portemonnee. PVV vraagt of er een herijking van het voorstel met een terugkoppeling aan de raad zal komen als er problemen uit de proeven blijken, zodat samen bepaald wordt wat de best passende oplossing daarvoor is.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) heeft zorgen over de betaalbaarheid en vraagt aandacht voor kwetsbare mensen met lage inkomens, die geen slachtoffer mogen worden van de transitie. Het is van belang dat de gemeente hier oog voor houdt. De inhoud van de visie wordt op hoofdlijnen onderschreven. Partij Veilig Maastricht vraagt welke risico's verbonden zijn aan de stadswarmtenetten in de binnenstad en welke alternatieven er zijn, mocht een bron als Sappi Maastricht B.V. wegvallen. De duurzaamheid van een dergelijke constructie verplicht de gemeente bijna om een bedrijf lange tijd in stand te houden.

CDA (Jansen) merkt op dat het lastig is dat de stadsronde en de raadsbehandeling in dezelfde vergadering plaatsvinden. Er is kennisgenomen van de Transitievisie warmte 1.0, waarin twee doelen worden nagestreefd: woningisolatie en warmtelevering middels een warmtenet. De wijk Nazareth bestaat voornamelijk uit huurwoningen van woningcorporatie, daarom kan de transitie relatief overzichtelijk met relatief weinig partijen plaatsvinden. De aanwezige restwarmtebronnen kunnen onvoldoende zijn voor de uitbreiding van het warmtenet, wat de vraag oproept of de gemeente al heeft nagedacht over alternatieve warmteleveringsbronnen, zoals Chemelot. CDA vraagt of er al stappen ondernomen worden om de warmtenetten te koppelen, zodat voortvarend de verschillende wijken voorzien kunnen worden met dit warmtenet. Op dit moment zijn er twee warmtenetten in Maastricht. CDA vraagt wat er gebeurt als de netten tijdelijk uitvallen of de fabrieken stoppen met het leveren van restwarmte en of er wordt nagedacht over alternatieven. De aanlevering via warmtenetten zal hopelijk de stijgingen van de energieprijzen stabiliseren en betaalbaar houden. De huidige prijzen brengen gezinnen in problemen, waardoor een voortvarende aanpak van het warmtenet met betaalbare leveringsprijzen min of meer noodzaak is. Als het gasnet afgekoppeld wordt, verzoekt CDA om het net te laten liggen zodat het oude net wellicht hergebruikt zou kunnen worden voor waterstof.

SAB (Martin) kwam naar de raadsvergadering met twee vragen, maar gaat naar huis met duizend vragen. De insprekers hebben indruk gemaakt, want het gaat om complexe materie. De uitvoering in 2030 is dichterbij dan beseft wordt. De vermelding van waterstof in de stukken is positief. In de samenvatting van het bewonersonderzoek, bijlage 2, staan vier groepen genoemd. In groep 3 is het draagvlak het laagst en staat het verminderen van het energieverbruik of het zelf opwekken van duurzame energie het minst hoog op de agenda. Deze groep bestaat voor een groot deel uit laagopgeleiden en huurders in de sociale sector. SAB vraagt of de uitkomsten naar verwachting zijn. Het lijkt of de uitkomsten gegeneraliseerd kunnen worden naar heel Nederland. Het is niet reëel om te verwachten dat bewoners van sociale huurwoningen zelfstandig zonnepanelen aan gaan leggen, dubbel glas gaat zetten of een warmtepomp kopen, zonder mensen in hokjes te plaatsen. De regering heeft besloten om iedereen ongeveer € 400 te geven als compensatie voor de hogere energielasten. SAB heeft voorgesteld om dit te doen op basis van de inkomens. Het lijkt of groep 1 en groep 2 uit het stuk dit gemakkelijk zelf zouden kunnen betalen.

50PLUS (Bronckers) maakt zich zorgen over de betaalbaarheid van de energietransitie, maar staat sympathiek tegenover het raadsvoorstel. Het is verstandig om te beginnen in de wijk Nazareth, maar over de aanpak voor de binnenstad rijzen vragen gezien de grote hoeveelheid particulier bezit daar. 50PLUS vraagt of dit goed overdacht is en niet zal resulteren in juridische procedures. Mensen zouden aan kunnen geven niet aangesloten te willen worden. 50PLUS vraagt hoe het college dit ziet.

VVD (Verkoijen) is blij met het uitblijven van verplichtingen in het stuk en heeft een aantal vragen over onder andere de leveringszekerheid. VVD vraagt hoe groot de benodigde aanpassing voor stadsverwarming zal zijn en wat dit zal doen met het straatbeeld. Een andere vraag is in hoeverre woningeigenaren verplicht worden de kosten van de transitie te dragen en of de gemeente of het Rijk bij zullen springen. VVD vraagt welke plannen er zijn voor de bestaande gasleidingen, namelijk weghalen versus hergebruiken in de toekomst. De Delta Corridor is bestempeld als nationaal belangrijk project. VVD vraagt of daar kansen liggen, hoe het zit met het uiteindelijke verplichten van woningeigenaren en of het opslaan van warmte in warmtebatterijen op zoutbasis meegenomen zal worden in het proces.

Groep Gunther (Gunther) prijst de keuze voor Nazareth en hoopt dat de buurt meegenomen zal worden in het proces zonder teveel delegatie van bovenaf. Ook in de binnenstad is sociale huisvesting en de isolatie van deze woningen voldoet niet. De wethouder wordt opgeroepen om het gesprek met de corporaties aan te gaan en te zorgen dat de woningen goed geïsoleerd worden. Er leven zorgen over de stabiliteit van de aanwezigheid van de bedrijven in de stad in relatie tot de leveringszekerheid.

SPM (Makatita) vindt de visie nog niet concreet genoeg, maar dat is een visie eigen. SPM is blij met de aandacht die gevraagd wordt voor kwetsbare bewoners. In het raadsvoorstel wordt beschreven om € 150.000 uit te geven aan de extra ondersteuning van deze kwetsbare doelgroep. SPM vraagt of er zicht is op wie deze kwetsbare groepen is, om hoeveel mensen dit gaat en wat er gedaan zal worden met het genoemde bedrag. Het is wenselijk om de plannen uit te werken in een concrete aanpak. In samenwerking met de

woningcorporaties zullen de kwetsbare doelgroepen geholpen worden. SPM vraagt waar deze samenwerking uit bestaat.

D66 (Van Ballegooie) is voorstander van een duurzame en gezonde stad. Het isoleren van de huizen is een effectieve maatregel. Voor de pilot Contingentenaanpak is € 100.000 uitgetrokken. D66 vraagt hoe dit geld besteed wordt.

PvdA (Borgignons) constateert dat er een grote opgave ligt met betrekking tot het aardgasvrij maken van de stad. De haalbaarheid is voor een groot gedeelte afhankelijk van de financiële consequenties voor een ieder, onder wie de minder kapitaalkrachtigen in de stad. PvdA begrijpt dat er nog geen concrete antwoorden zijn. Het raadsvoorstel start met een te voteren bedrag vanuit het meerjareninvesteringsplan van € 610.000. Dit is 75% van het momenteel beschikbare budget, dat de komende jaren uit zal breiden. PvdA vraagt of de wethouder toe kan lichten welke bestedingen nodig zijn voor het uitvoeren van het transitieplan. De fractie wil graag weten of de huidige reserveringen voldoende zijn. Na deze votering resteert in 2023 nog € 456.000, ervan uitgaande dat er tussendoor geen andere bedragen nodig zijn. Aanvullend wordt de vraag gesteld of de € 500.000 uit 2020 verrekenend is in het zojuist genoemde bedrag en, zo ja, hoe het ontstane tekort gedicht gaat worden. PvdA vraagt of al bekend is welke middelen vanuit de provincie, het Rijk of zelfs vanuit Europa verwacht kunnen worden. De VNG acht het verduurzamen van 1,5 miljoen woningen nog niet realistisch. PvdA vraagt of het college bekend is met wat de VNG wel haalbaar acht. Onderzoek toont kansen aan op het gebied van collectieve warmtesystemen. PvdA vraagt om hoeveel wijken of woningen dit gaat. Warmtepompen vragen een flinke investering in vergelijking met elektrische cv-ketels en combi-cv-ketels. Het rendement van een warmtepomp is bovendien niet altijd gegarandeerd. De uitvoeringskosten van de transitie lopen op tot 3,6 miljoen in 2030. Hiernaast zijn investeringen nodig voor het aanleggen, beheren en exploiteren van de warmtenetten. PvdA ziet dat dit een lang traject is en roept het college op om de druk op te voeren bij andere overheden om te komen tot een financieerbaar plan. Het verzoek is goed om te gaan met de uitgaven. PvdA vraagt waarom de Transitievisie warmte 1.0 niet ingaat op het aansluiten van Limmel, Wijckerveld en Sint Maartenspoort op het warmtenet. Behalve Céramique is ook de nieuwbouw al aangesloten op het warmtenet, daarom zou het verstandig zijn om meer gebieden mee te nemen.

GroenLinks (Van der Gugten) sluit zich aan bij de woorden van D66 en CDA over de stadsronde en het politieke debat binnen dezelfde vergadering. De Transitievisie warmte 1.0 geeft een analyse van de mogelijkheden en onmogelijkheden in de stad. Zeker voor de oudere stadsdelen zijn weinig scenario's begaanbaar. De keuze voor een warmtenet gevoed door industriële warmtebronnen is bijna onvermijdelijk de uitkomst, zeker voor de korte termijn. GroenLinks vraagt hoe de gemeente het eigen 'Enexis-huis' gaat inrichten en hoe de 25 fte's voor de uitvoeringsagenda terugkomen in de begroting en de personeelsformatie. De transitie is een langjarig project met implicaties voor andere aspecten van het stedelijk leven. GroenLinks vraagt wat de raakvlakken met andere beleidsterreinen zullen zijn en in hoeverre het college onderzoek zal doen naar de integraliteit. Er zullen verbouwingen plaatsvinden, straten opengebroken worden en de individuele warmtevoorziening zal collectiever ingericht worden. De beoogde warmteleveranciers zijn de grotere industriële locaties. De zakelijke structuur waarin de warmte naar de stad wordt geleid, geeft een sterke impuls aan het ontstaan van monopolies op dat terrein. GroenLinks is van mening dat het voor het draagvlak in de stad en de toekomst van de stad van belang is om de zeggenschap van gebruikers te borgen in het proces. Mensen kunnen bijvoorbeeld in coöperatief verband deelnemen aan zonnepanelenprojecten. Het is van belang om mensen aan de voorkant mee te nemen en een kans te geven om inhoudelijk mee te doen. GroenLinks vraagt naar aanleiding van de raadsinformatiebrief met de stand van zaken of het abstractieverhaal niet te hoog is en of het onderzoeksplan niet te reactief is op het toenemende verzet. Zeker in Zuid-Limburg is verzet tegen de toepassing van wind- en zonne-energie. Hierdoor schuift de focus van het bereiken van resultaten af.

Wethouder Krabbendam bedankt voor de vragen en is blij instemming met de plannen te horen. De transitieperiode is lastig. Het is nodig om actie te ondernemen, maar dat is complex. Ook is er een grote afhankelijkheid van met name het Rijk als het gaat om wetgeving en financiën. Het is niet wenselijk in een decentralisatiesituatie terecht te komen waarin allerlei opdrachten liggen zonder het bijbehorende budget van hogerhand. Diverse partijen zijn betrokken bij de transitie, onder wie de inwoners die een belangrijke rol spelen als consument, belanghebbende en deelnemer aan het proces. De informatieniveaus zijn hoog, waardoor het van belang is het proces zo zorgvuldig mogelijk in te richten en de belangrijkste stappen als eerste te zetten. Eén van de hoofdthema's is isolatie. Energie die niet verbruikt wordt, hoeft immers niet op een alternatieve manier voorzien of opgewekt te worden. Het college beseft dat de aanpak op meer betrekking heeft dan de aanleg in de wijk Nazareth. De inwoners hebben vragen en zorgen, die meegenomen moeten worden in een integrale aanpak om tot een succes te kunnen komen. Het is mogelijk dat wat de inwoners belangrijk vinden, afwijkt van wat voor de hand ligt, zoals de inrichting van de straat boven de aanleg van het warmtenet. De

woningbouwvereniging probeert hierop in te spelen. Woonpunt is voorstander van deze integrale aanpak. Voor het centrum is bewust gekozen, omdat dit een uiterste is met veel oude bouw. Voor nieuwbouw van na 1992 is het warmtenet vaak niet de meest betaalbare optie, omdat die woningen zo goed geïsoleerd zijn dat een warmtepomp of elektrische verwarming volstaat. Het centrum staat vol rijksmonumentale gebouwen en is een plek waar een aantal potentiële grootafnemers gevestigd is, zoals Verenigingen van Eigenaren en kerken, wat de situatie tegenovergesteld maakt. Het restwarmtenet is de meest geschikte manier voor het gasloos maken van de binnenstad. Tegelijkertijd beseft het college dat dit geen sinecure is en er zijn nog veel vragen. Vooruitlopend op het proces om het net naar Maastricht te halen, wordt er al toegewerkt naar het aanleggen daarvan. Het gebied dat overbrugd moet worden, kan afhankelijk van de ontwikkelingen al dan niet bediend worden door dit warmtenet. Als enkele grootafnemers aangesloten worden, zorgt dit voor financiële stabiliteit. Het genoemde budget is voor twee jaar en betreft deels een verschuiving van eerder gevoteerde bedragen. Het totale budget wordt niet overschreden, maar is niet voldoende voor de totale aanpak. Het naar Maastricht halen van het groene net is hier bijvoorbeeld niet in opgenomen. Dergelijke maatregelen zijn te groot om uit te voeren door alleen de gemeente, daarom wordt gekeken naar het rijk. Het Rijk schuift mee aan in het gesprek over het groene net, waarin recent enige voortgang te melden is. Het belang wordt ingezien, waarmee de vraag opkomt waar de regie komt te liggen. Er wordt samengewerkt, ook in relatie tot het Programma Aardgasvrije Wijken. Op VNG-congressen worden moties aangenomen om de druk op het Rijk op te voeren. De uitwerking is ook afhankelijk van de nieuwe Warmtewet en de koppeling die gemaakt wordt tussen de gasprijs en de warmtenetprijs. Het is de bedoeling dat deze koppeling komt te vervallen. Energiearmoede gaat niet over het betalen van de transitie, maar over het betalen van de energierekening. Het doel is een stabiele warmtelevering voor een betaalbare prijs. Ennatuurlijk B.V. kijkt hiernaar op een sociale manier.

SP (Schut) interrumpeert dat de Transitievisie warmte van harte onderschreven wordt.

Wethouder Krabbendam vervolgt dat de lokale afdelingen van partijen bij de landelijke afdelingen aan kunnen dringen op voortuitgang. Tegenstrijdige berichten helpen hierin niet. Het is belangrijk om duidelijk en eensgezind te zijn over de gewenste aanpak. De raadsleden en burgersleden verdienen steun van hun collega's in Den Haag. De samenwerking met corporaties maakt de transitie overzichtelijker, daarom wordt als eerste ingezet op de wijk Nazareth. Het is een duidelijk afgebakend gebied en Woonpunt is een duidelijk afgebakende woningbouwcorporatie die gemotiveerd is om aan de transitie mee te werken. Er wordt gekeken naar andere buurten, maar die zijn soms iets diverser in de sociale samenstelling. Als Nazareth een warmtenet heeft en de woningen geïsoleerd zijn, kan een uitbreiding naar andere wijken gerealiseerd worden. Ieder aangesloten deel krijgt leveringszekerheid door een verbonden net met meerdere warmtebronnen. Mocht dit niet lukken, dan ligt de verantwoordelijkheid om in warmte te voorzien bij Ennatuurlijk B.V. Het groene net is kansrijk en belangrijk, omdat het ook draagvlak creëert. De isolatie van woningen gebeurt in samenspraak met corporaties en met de inzet van energiecoaches, die bewoners helpen met de stappen die zij zelf kunnen zetten. In het kader van de prestatieafspraken vindt overleg plaats met de woningcorporaties om voortgang te realiseren. Op landelijk niveau is afgesproken woningen naar gemiddeld label B te brengen. Verhuurders van private woningen worden meegenomen in de wijkaanpak. De Transitievisie warmte 1.0 is een eerste stap op basis waarvan wijkuitvoeringsplannen opgesteld zullen worden die met de betrokkenen in een buurt besproken zullen worden. De Contingentenaanpak wordt in eerste instantie uitgerold als pilot. Er wordt gestreefd naar het gezamenlijk inkopen en het bundelen van vragen. De transitie is breder dan enkel warmte en omvat bijvoorbeeld ook de inkoop van zonnepanelen. In dit licht komen particuliere verhuurders in beeld. Het is immers in hun belang om de woning te verduurzamen. Deelname blijft vrijwillig.

SP (Schut) benoemt dat er geen stimuleringsregelingen toegepast worden op particuliere verhuurders en vraagt of het mogelijk is om een lobby hiervoor op te starten, zodat deze lacune wordt opgevuld.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat uitgezocht zal worden hoe dit precies zit. De vraag betreft een vrij concrete uitwerking van de visie. De gemeente kan werk maken van de warmtetransitie om mensen met een hoge energierekening tegemoet te komen. De betaalbaarheid van de transitie voor woningeigenaren wordt gestimuleerd door provinciale en landelijke regelingen. De gemeente heeft een energieloket naar het landelijke energieloket verbeterjehuis.nl, waarop ingezet door de regering. Mensen kunnen ideeën opdoen over wat er mogelijk is en hulp krijgen als de transitie te duur is. Volta Limburg heeft de aanbesteding van PlusJeHuis Maastricht gewonnen en zal langskomen bij mensen thuis met verbetervoorstellen op basis van de wensen en financiën van de bewoners. Dit project is opgezet omdat een onderzoek heeft aangetoond dat bewoners behoefte hebben aan duiding van de vele mogelijkheden, ontzorging, hulp bij financiële regelingen en inspiratie zoeken. Volta Limburg voert de eerste drie punten uit. De uitkomst van het onderzoek voor groep 3 is geenszins stigmatiserend bedoeld. Er worden een potentiële doelgroep en de wensen en zorgen daarvan

beschreven. Veel mensen voelen zich overvraagd en zijn bang om op kosten gejaagd te worden. Het benoemen helpt in het aanpakken van de zorgen en oplossen van de problemen.

SAB (Martin) voegt toe dat dit niet onderzocht had hoeven worden, omdat de uitkomsten zo voor de hand liggen.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat de uitkomsten naar verwachting zijn, maar dat het altijd goed is om alsnog de vraag te stellen. Iedereen krijgt vanuit de regering € 400 uitgekeerd, zonder inkomensgrens. De gemeente gaat hier niet over. De aanpassingen zullen gepaard gaan met uitdagingen, zoals het openbreken van straten en het inpassen van buizen in de bestaande ondergrondse infrastructuur. Waar mogelijk wordt ingezet op het combineren van reconstructies, wat niet eenvoudig is. Als gevraagd wordt aan externe partijen om te investeren in een warmtenet zonder mogelijkheden om mensen te verplichten zich aan de sluiten, is dat van invloed op de business case. De investering gaat dan gepaard met onzekerheid en als slechts een deel van de mensen zich aansluit, zijn zij duurder uit. De transitie van kolen naar gas in de jaren '50 was niet vrijwillig. Het opslaan van warmte in batterijen op zoutbasis wordt meegenomen in het proces, evenals het benutten van andere innovaties. Een voorbeeld daarvan is riothermie: het gebruik van warmte uit fermentering en vergisting in het riool. De kwetsbare doelgroepen zijn in beeld gebracht via het besproken onderzoek. Er zal € 150.000 ingezet worden voor de bestrijding van energiearmoede. De aanpak voor deze mensen zou breder moeten zijn, omdat zij ook op andere terreinen armoede ervaren. Met de corporaties worden afspraken gemaakt over deze bredere aanpak. Provincie Limburg doet onderzoek naar energiearmoede en de gemeente werkt hieraan mee.

D66 (Van Ballegooie) vraagt of het verstandig is om de pilot Contingentenaanpak in andere steden af te wachten alvorens zelf aan de slag te gaan.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat er inderdaad informatie uitgewisseld wordt. Het idee komt van TNO en Gemeente Maastricht is één van de deelnemers aan de pilot. Het is nog niet bekend welke middelen te verwachten zijn vanuit de regering en Europa. Dit bemoeilijkt de ontwikkeling. De wethouder heeft vertrouwen dat er uiteindelijk middelen beschikbaar gesteld zullen worden, waarvoor via VNG wordt gelobbyd.

SP (Schut) vraagt welk bedrag nodig is om Nazareth aan te sluiten op het warmtenet.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat in dit specifieke geval gekoerst wordt op een aanvraag van ongeveer € 5 miljoen bij het rijk, omdat dit bedrag wordt aangevraagd voor de meeste wijken die meedoen. Daarnaast doet PGGM een investering via Ennatuurlijk B.V. Meerdere partijen zijn betrokken en de rol van de gemeente dient nog nader uitgewerkt te worden. Het is mogelijk dat de bijdrage van de gemeente betrekking heeft op de randvoorwaarden, zoals de uitvoeringskosten en de inrichting van de wijk om te zorgen dat het geheel slaagt. In de volgende ronde zal in de wijkuitvoeringsplannen uitgewerkt worden om hoeveel huishoudens het gaat. De hoeveelheid restwarmte is niet oneindig, daarom moeten er gezamenlijk keuzes gemaakt worden. De gemeente hecht aan het Enexis-huis en is in gesprek met Enexis Netbeheer over het in stand houden ervan. Dit is afhankelijk van wat Enexis Netbeheer daarvoor vraagt, maar het hebben een soort Enexis-huis is zonder twijfel wenselijk. Mensen hebben soms wat uitleg en hulp nodig of willen met eigen ogen de mogelijkheden zien. Om deze reden wordt gevraagd om budget te voteren en daarmee aan de slag te gaan. De zorgen over het ontstaan van monopolies zullen geadresseerd worden in de Warmtewet 2.0. In potentie kan een scheiding tussen de netbeheerder en de energie- of warmteverkoper gemaakt worden. Het alternatief is dat de gemeente zelf de investerende partij is.

SPM (Makatita) hoopt dat de gemeente probeert het Enexis-huis te behouden alvorens zelf een vergelijkbaar huis in te richten.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat dit is wat hij probeerde te zeggen. De prijs die Enexis Netbeheer vraagt, is voorwaardelijk aan het al dan niet mogelijk zijn hiervan. Het rijksmonumentale pand waar het Enexis-huis gevestigd is, zal met een andere functie blijven bestaan.

GroenLinks (Van der Gugten) hoort dat mensen die op warmtenetten worden aangesloten vaak geen keuze van aanbieder meer hebben. Daardoor zijn zij overgeleverd aan het prijsbeleid van die ene aanbieder. Het is van belang om vooraf te sturen op het voorkomen van een dergelijke constructie.

Wethouder Krabbendam is het daarmee eens, met dien verstande dat er een afhankelijkheid ligt naar wat er wordt besloten in de Tweede en Eerste Kamer.

GroenLinks (Van der Gugten) antwoordt dat in deelprojecten voor zonnepanelen ingezet wordt op het coöperatief realiseren ervan. Het is mogelijk om aan te sturen op constructies waarin een deel van het warmtenet coöperatief ondergebracht wordt.

Wethouder Krabbendam benoemt dat dergelijke aandelenconstructies interessant zijn en de suggestie meegenomen zal worden. De wat abstracte raadsinformatiebrief met de stand van zaken en de reactieve toon in het onderzoeksplan kunnen vertaald worden naar concrete maatregelen binnen de wijkuitvoeringsplannen. De spanningsboog van een wijk is niet jarenlang, daarom is het van belang om niet te vroeg te beginnen met het opzetten van een participatieproces. Uiteraard is het van belang om proactief te handelen en wordt gestreefd naar het opzetten van een goede communicatieprocedure. De stimuleringsmaatregel Aardgasvrije huurwoningen stelt € 195 miljoen beschikbaar tot 2023, waarvan nog € 112 miljoen beschikbaar is. Er is dus wel degelijk een regeling voor particuliere verhuurders.

SP (Schut) merkt op dat deze subsidie betrekking heeft op het aardgasvrij maken van woningen en niet op het isoleren ervan. In 2019 werden ongeveer 14.500 woningen particulier verhuurd in Maastricht, die buiten de regeling vallen. SP roept op om deze categorie onder de aandacht te brengen.

Wethouder Krabbendam bedankt voor de suggestie.

PvdA (Borgignons) vult aan dat huurprijzen steeds vaker gebaseerd worden op de isolatiewaarde van de woningen. Huurders van woningen die particulier bezit zijn, kunnen aankloppen bij de Huurcommissie. Er is aandacht voor dit punt, maar de verantwoordelijkheid ligt misschien niet bij de gemeente.

GroenLinks (Van der Gugten) herinnert de wethouder aan de vraag hoe de 25 fte's terug te vinden zijn in de organisatie en merkt op dat de recente ontwikkelingen aantonen bij voorkeur zo vroeg mogelijk te beginnen met communicatie, om een gevoel van urgentie en eigenaarschap bij de inwoners op te roepen.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat uitbreiding van het team nodig is. De vormgeving valt onder de afdeling Personeel & Organisatie. Zojuist is geprobeerd om het tijdige moment van communicatie te omschrijven. Dit is niet te vroeg en niet te laat, afhankelijk van de omstandigheden.

De voorzitter bedankt de wethouder voor de uitgebreide bijdrage en gaat over naar het advies. De domeinvergadering adviseert de raad om het raadsvoorstel ter besluitvorming te behandelen in de raadsvergadering van 22 december 2021. Het is geen hamerstuk, omdat enkele fracties het eerst nog mee terug nemen naar de fractie.

8. Vaststelling Verordening fysieke leefomgeving, APV en Wijzigingsverordening (Vorbereiden besluitvorming)

De voorzitter stelt de vaststelling van de Verordening fysieke leefomgeving, APV en Wijzigingsverordening ten behoeve van de Omgevingswet aan de orde. Het voorstel wordt besproken ter voorbereiding op de besluitvorming in de raadsvergadering van 22 december 2021. In dit kader adviseert het domein de raad. Het gaat om een zuivere splitsing van documenten. De voorzitter roept de aanwezigen op om bij het voorstel te blijven en niet de inhoudelijk reeds vastgestelde artikelen te bediscussiëren. Het betreft een technische aanpassing.

SP (Schut) merkt op dat de behandeling op schema ligt. Het is terecht dat de splitsing in twee verordeningen en de aanvraag van een vergunning niet leidt tot dubbele kosten voor de vergunningsaanvragers. SP gaat akkoord met de wijzigingen over het stadionverbod en de gebiedsaanwijzing door de burgemeester. Straks krijgen mensen te maken met twee verordeningen. SP vraagt hoe dit op de gemeentewebsite duidelijk gemaakt zal worden.

CDA (Quaaden) begrijpt dat de wijziging voortvloeit uit twee eerdere raadsbesluiten. Artikel 2.5 van de Verordening fysieke leefomgeving stelt dat het aanbrengen van een alarminstallatie die een voor de omgeving opvallend geluid- of lichtsignaal kan produceren in, op of aan een onroerende zaak zonder vergunning verboden is. CDA vraagt wat hiermee bedoeld wordt, omdat het juist de bedoeling van een alarminstallatie is om mensen kenbaar te maken dat er iets aan de hand is.

VVD (Van Heertum) benoemt dat één van de twee verordeningen de naam APV zal blijven dragen en dat de Omgevingswet bij veel burgers nog niet bekend is. Het kan verwarrend zijn om twee verordeningen te moeten naslaan. VVD vraagt hoe andere gemeenten de naamgeving inrichten.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) vraagt of een correcte interpretatie van artikel 2.8.1 inhoudt dat de burgemeester ongelimiteerd camera's op kan hangen om voor onbegrensde bepaalde tijd iets in de gaten te houden.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat artikel 2.8.1 inhoudelijk niet wijzigt en het thema openbare orde niet valt onder zijn portefeuille. Om deze reden kan hij niet ingaan op deze vraag. De verordening wordt uit elkaar

getrokken in twee delen, omdat dit een verplichting is die voortvloeit uit de Omgevingswet. Een inhoudelijk debat over de onderwerpen kan gevoerd worden bij Algemene Zaken in aanwezigheid van de portefeuillehouder. Artikel 2.5 is een kopie van huidig artikel 2.14.16 en betreft ook geen inhoudelijke wijziging. Waar artikelen verband houden met andere artikelen, is op uitdrukkelijk verzoek een verwijzing toegevoegd. De meeste mensen vragen een vergunning aan voor zaken waarvan zij weten dat dat verplicht is, zonder de achterliggende verordening te raadplegen.

De voorzitter gaat door naar het advies. De domeinvergadering adviseert de raad om het raadsvoorstel ter besluitvorming te behandelen in de raadsvergadering van 22 december 2021. Het is een hamerstuk.

9. Actualisatie Aansluitverordening en mogelijk Hemelwaterverordening (Vorbereiden besluitvorming)

De voorzitter stelt de actualisatie van de Aansluitverordening en mogelijk Hemelwaterverordening aan de orde. Het raadsvoorstel wordt besproken in voorbereiding op de besluitvorming in de raadsvergadering van 22 december 2021. In dit kader adviseert het domein de raad.

GroenLinks (Hermens) is blij met de Hemelwaterverordening, al is de ambitie niet hoog. Gaandeweg is nog verbetering mogelijk. Het raadstuk stelt dat er geen eisen gelden voor oppervlakten kleiner dan 100 m². GroenLinks vraagt op welke manieren initiatiefnemers binnen deze vierkante meters wel gestimuleerd en geïnformeerd worden. Ook heeft GroenLinks vragen over het plaatsen van bijvoorbeeld regentonnen bij nieuwbouwwoningen. Het is wenselijk dat mensen een groene tuin hebben en er minder regenwater het riool in vloeit. Het ligt voor de hand om deze eisen mee te nemen bij de bouw. Ook vermeldt het stuk maatregelen met betrekking tot nieuwbouw, wat vragen oproept over grootschalige renovaties. Er bestaan diverse soorten waterdoorlatende verhardingen. GroenLinks vraagt hoe de gemeente daarmee omgaat. Verhardingen die vanbinnen open zijn, zouden toegepast kunnen worden in combinatie met klaver. Op bedrijventerreinen zou gebiedsgericht gewerkt kunnen worden om regenwater af te koppelen. Veel bedrijventerreinen zijn verhard en zouden baat hebben bij vergroening. GroenLinks vraagt of er ook gekeken wordt naar aangrenzende locaties, naast de regenwaterafkoppeling op eigen terreinen. Soms is het eenvoudiger om een groenstrook naast een terrein te realiseren.

PvdA (Borgignons) heeft enkele aanvullende opmerkingen. Er is begrip voor de regeling voor nieuwbouwwoningen. De bodemgesteldheid en de hoogteverschillen zijn hier debet aan. PvdA begrijpt niet waarom het college tot de conclusie komt de maatregelen niet te laten gelden voor bestaande woningen. In het voorstel wordt een personele capaciteitsuitbreiding benoemd. PvdA vraagt wat de meerkosten hiervan zullen zijn. Het college kan kiezen voor een droog Maastricht of een Maastricht met natte voeten, daarom vraagt de PvdA zich af of de inzet en afwegingen de juiste zijn. Landelijke ontwikkelingen worden gevolgd terwijl de geografische kenmerken verschillen, op wellicht Gemeente Utrechtse Heuvelrug na. PvdA vraagt welke rol de verordening zal hebben als de voorgestelde maatregelen niet uitvoerbaar blijken. De voordelen en uitdagingen worden benoemd, dus de uitkomst is nog niet geheel duidelijk.

D66 (Van Ballegooie) vult aan dat de verordening ambitieuzer kan waar het gaat om hemelwateropvang. Veel particulieren met bestaande woningen zouden gestimuleerd kunnen worden om zelf water op te vangen. Enkele jaren geleden is een pilot gedaan waarin files ontstonden voor gratis regentonnen. Het voorstel is goed, maar er is meer mogelijk.

SPM (Mermi) vraagt of grote renovatieprojecten meegenomen kunnen worden, de facto ook nieuwbouw.

VVD (Van Heertum) is voorstander van maatregelen om te komen tot een klimaatbestendige stad. De effecten van bijvoorbeeld meer groen zijn op warme zomerdagen direct merkbaar, evenals het opvangen dan wel afvoeren van regenwater. Na alle reeds gestelde vragen blijft enkel de vraag om uitleg over de waterparagraaf op pagina 2 over. Het is niet duidelijk hoe de instrumenten zich tot elkaar verhouden. VVD vraagt of er geen dingen dubbel gedaan worden en of het niet beter is om de waterparagraaf achterwege te laten nu deze verordening vastgesteld gaat worden.

50PLUS (Bronckers) sluit zich aan bij de vragen die al gesteld zijn, zoals die over de nieuwbouw- en renovatieprojecten.

CDA (Brüll) geeft aan dat er goed aangesloten wordt op de zoektocht naar manieren om wateroverlast tegen te gaan. Met dit in het achterhoofd stemt CDA in met de verordening. Er had eerder ingezet kunnen worden op dit onderwerp en deze maatregelen, zodat nu al stappen gezet zouden zijn en burgers bewust gemaakt. Het waterschap stelt geld beschikbaar om de stimuleringsregeling op te pakken. Wellicht is het interessant om met

een lagere ondergrens de stimuleringsregeling voor Maastricht opnieuw op te pakken. CDA vraagt hoe de wethouder daar tegenaan kijkt. De kosten voor de particuliere nieuwbouw lijken aan de hoge kant. CDA vraagt om een toelichting op de kostenraming en concreet of er een scheiding is tussen de kosten voor de afvoer van hemelwater versus huishoudelijk afvalwater.

Partij Veilig Maastricht (Garnier) is overtuigd van de noodzaak en benieuwd naar de kosten. Als de wateroverlast van afgelopen zomer een voorbode is, is het nodig om voortvarend te werk te gaan.

PVV (Geurts) sluit zich aan bij de reeds gestelde vragen.

SP (Schut) heeft vragen over het ambitieniveau. Aansluitend op de gedane suggesties stelt SP voor om de maatregelen ook toe te passen op scholen en overheidsgebouwen. Het is niet duidelijk hoe het aangegeven tarief zich verhoudt tot het huidige tarief en hoe het is opgebouwd.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat het ambitieniveau en de keuze voor oppervlakten te maken heeft te maken met het binnenstedelijke netwerk. Het aantal gebouwen dat er staat, maakt dat de opgave daar lastiger is dan op vlakke plaatsen met meer ruimte. Om deze reden deed de stimuleringsregeling Waterklaar in Noord-Limburg en Midden-Limburg het beter dan in Zuid-Limburg, vanwege het landschap en de woningbouw. Om deze reden zet Gemeente Maastricht in op de grotere oppervlakten. Dit zorgt ervoor dat een stevige aanpak mogelijk is. Meer dan 100 m² zet zoden aan de dijk, zeker bij nieuwbouw. Als gevolg van discussies over de regeling Waterklaar worden middelen uit eigen budget vrijgemaakt voor eigenaren van kleinere oppervlakten die zich melden. Dit budget is slechts deels uitgenut. Voor een woningeigenaar is de investering groot, daarom zijn andere maatregelen nodig om deze mensen zo ver te krijgen hierop in te zetten. In dit kader is de afgelopen twee jaar gewerkt met de Uit je Dak Prijs om daken en gevels te vergroenen, aandacht te vragen voor het probleem en mensen te inspireren. Dit project wordt niet gecontinueerd, omdat de gemeente deel zal nemen aan het NK Tegelwippen met andere gemeenten. De regeling vraagt aandacht voor ontkoppeling met een bredere scope dan de voorgestelde maatregelen. Het is wenselijk om meer met klaver te doen, stelde GroenLinks voor. De suggesties en ideeën zijn waardevol en worden meegenomen. De huidige situatie bij nieuwbouw houdt geen rekening met hemelwaterafkoppeling, daarom kan daar de grootste winst behaald worden. Ontwikkelaars worden verplicht om dit op het eigen terrein te doen, wat een maatschappelijke stap voorwaarts is.

De heer Wijnants vult aan dat de regeling betrekking heeft op nieuwe regelingen in de stad. Als de maatregelen toegepast worden op bestaand gebied, komen daar meer aspecten bij kijken, zoals toezicht en beloning. Bovendien zijn de effecten moeilijk te meten. De bodemgesteldheid van Maastricht bemoeilijkt regenwaterinfiltratie, nog los van de hoogteverschillen.

Wethouder Krabbendam vervolgt dat meerdere terreinen van Nederland glooiend zijn. Naast de techniek is ook regelgeving van belang, waarvoor ook gekeken wordt naar andere gemeenten.

De heer Wijnants geeft aan dat de Hemelwaterverordening een tijdelijk karakter heeft. Op het moment dat de omgevingsplannen voor de stad zijn geschreven, kan deze verordening vervallen. De mogelijkheden per wijk en stadsdeel worden geïnventariseerd en meegenomen in deze plannen. De waterdoorlaatbaarheid van de bodem speelt daarin een belangrijke rol. Enkele huidige bestemmingsplannen voorzien in het verantwoord omgaan met hemelwater. De initiatiefnemer, het waterschap en de gemeente zitten samen aan tafel. De waterparagraaf vormt een onderdeel van de bestemmingsplannen die geactualiseerd worden. Er wordt geen dubbel werk gedaan met de huidige watertoets.

PvdA (Borgignons), gehoord hebbende de uitdagingen, vraagt of de hoger gelegen delen van Maastricht wel gestimuleerd zullen worden om af te koppelen. De verordening is een tussenoplossing en PvdA is zoekende wat daarmee te doen.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat de verordening nog steeds nodig blijft en gebiedsgericht opgenomen zal worden in het omgevingsplan. Het is bekend dat dit plan uiterlijk in 2030 geregeld dient te zijn.

De heer Wijnants bespreekt het voorbeeld van de wijk Daalhof. Het bestaande hoogteverschil kan gebruikt worden om het water via de weg te geleiden naar een groenvoorziening. De gemeente staat voor de uitdaging om continu passende oplossingen te bedenken.

Wethouder Krabbendam geeft aan dat heftige regen in het verleden voor problemen zorgde, waar nu betere voorzieningen getroffen zijn in de vorm van bezinkbassins. In toenemende mate zijn omgevingsmaatregelen nodig op diverse plaatsen. Ook bovenop plateaus kan wateroverlast ontstaan.

De heer Wijnants belicht dat de bedragen onder andere bestaan uit een eenmalig aansluitrecht. Op het moment dat een bewoner een aanvraag indient om aangesloten te worden, wordt een bezoek gebracht aan het

betreffende pand om te kijken wat de mogelijkheden zijn. Er volgt een offerte, op basis waarvan de uitvoering onder toezicht gaat lopen. Al deze kosten zijn opgenomen in het tarief van € 475. Daarbij komen de kosten die gemaakt worden om de daadwerkelijke aansluiting in het veld te realiseren. Vaak ligt de riolering in het midden van de weg en dient de afstand tot de woning overbrugd te worden, geen eenvoudige opgave. De kosten worden in rekening gebracht en er wordt een overeenkomst aangegaan met de bewoner. Dit betekent dat er ook proceskosten zijn. Voorheen waren deze kosten ongeveer € 300.

Wethouder Krabbendam antwoordt dat het niet is toegestaan om meer in rekening te brengen dan wat kostendekkend is. Scholen en overheidsgebouwen vallen onder de regeling voor zover er sprake is van nieuwbouw.

GroenLinks (Hermens) stelt voor dat een groene battle met Heerlen een uitstekende gelegenheid zal zijn om te laten zien welke stad het beste is bij het NK Tegelwippen.

De voorzitter vat samen dat de domeinvergadering de raad adviseert om het raadsvoorstel ter besluitvorming te behandelen in de raadsvergadering van 22 december 2021. In afwachting van de beantwoording van enkele technische vragen is het een hamerstuk.

10. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 21:54 uur. Hij dankt de leden voor hun constructieve inbreng in deze laatste domeinvergadering Fysiek van dit jaar.